

Exposició «Vozes en o zierzo - Veus en el cerç – Voces en el cierzto. Escritoras en aragonés y catalán» (4 d'octubre de 2022). — L'exposició «Veus en el cerç-Vozes en o zierzo-Voces en el cierzto» és una iniciativa del Govern d'Aragó, concretament de la Direcció General de Política Lingüística, el comissariat de la qual és al càrrec de Julia Ara Oliván, per la part de l'aragonès, i de Maria Teresa Moret Oliver, per la part del català, i el disseny d'Ana Bendicho (Estudio Novo). Es va inaugurar el dia 4 d'octubre de 2022 a la Sala África Ibarra del Paraninf de la Universitat de Saragossa (<<https://www.youtube.com/watch?v=IYE3y6Rb0mM>>), però ha viatjat fins a Jaca (Osca), Alcanyís (Terol), amb la previsió de visitar encara altres poblacions. Finalment, esdevindrà permanent al monestir de Casbas (Hoya de Huesca), on s'ubica el Zentro d'interpretació de l'aragonès, «Ana Francisca Abarca de Bolea», lloc on va ser abadessa (1672-1676) la primera de les escriptores en aragonès que encapçalen l'exposició.

Es tracta d'un treball col·lectiu en què les següents institucions s'han coordinat perquè «Veus en el cerç» fos possible. El patrocini ha estat a càrrec del Ministeri de Cultura i Esports; també hi ha col·laborat l'Institut Aragonès de la Dona (IAM), la Càtedra Johan Ferrández d'Heredia de llengües pròpies i patrimoni immaterial aragonès de la Universitat de Saragossa, el vicerektorat de Cultura i Projectió Social de la Universitat de Saragossa, la Càtedra d'Igualtat i Gènere de la Universitat de Saragossa, l'Institut de Patrimoni i Humanitats de la Universitat de Saragossa (IPH), el Ministeri d'Igualtat, el Pacte d'Estat contra la violència de gènere i els ajuntaments de Jaca i Alcanyís. L'organització l'ha conduït la Universitat de Saragossa i el Govern d'Aragó.

Amb aquesta exposició es pretenen assolir quatre objectius principals: (i) donar a conèixer la literatura escrita per dones en les llengües pròpies d'Aragó (aragonès i català), a partir de les dades biogràfiques i la producció literària, (ii) sensibilitzar la població aragonesa sobre la realitat lingüística, social i política de les llengües pròpies, (iii) despertar l'interès, l'amor i el respecte envers les llengües pròpies d'Aragó, i (iv) proporcionar materials didàctics que es puguin fer servir en l'ensenyament de la literatura aragonesa en ambdues llengües.

Els plafons expositius, així com tots els elements que en formen part, mostren les dades biogràfiques i de la producció literària de trenta-quatre escriptores —divuit en aragonès i setze en català—, i les autores s'han distribuït en tres moments de la història literària: I. Obrint el camí, II. Tot recuperant les baules perdudes, i III. Seguint la petja. Cadascun dels plafons disposa, a més d'un codi QR que permet adreçar el visitant a un lloc web on hi ha els continguts de l'exposició, d'unitats didàctiques, uns documents en PDF amb la informació ampliada de cada autora (<<https://vo-cesenelcierzo.lenguasdearagon.org>>), i uns vídeos on ha estat possible que la majoria de les autores posin veu a poemes o fragments de narracions (<<https://www.youtube.com/@LenguasdeAragon>>).

Però l'exposició és només una tessel·la de l'ampli mosaic que sota el mateix títol abraça un seguit d'activitats. Paral·lelament, la Biblioteca d'Aragó va acollir una mostra bibliogràfica de les autores i una representació pictòrica d'Elena Gusano Galindo, que rebé l'any 2023 el Premi Chua-na Coscujuela per la seva tasca en la revitalització de l'aragonès ansotà (<<https://www.youtube.com/watch?v=Hq6HmSsopVY>>) i s'han celebrat quatre taules rodones (Saragossa, Osca, Jaca i Alcanyís) amb la presència d'experts en literatura i dues escriptores de cada llengua.

Així mateix, tot formant part d'aquest projecte, s'ha estrenat una pel·lícula documental dirigida per Vicky Calavia, *Voces en el Cierzto. Aragón y sus lenguas*, en què determinats experts parlen sobre les llengües d'Aragó, des del seu naixement fins a l'època actual, així com de la literatura feta en aquest territori.¹ Actualment, la pel·lícula ha estat segmentada en vídeos —a mode de pín-doles divulgatives— que es poden trobar en l'apartat «Visiones» (<<https://www.youtube.com/>>).

1. Un resum d'aquest documental es pot veure a: <<https://www.youtube.com/watch?v=CTTnk58BqdE>>.

watch?v=vsBlrLWB4ME>), que s'articula en diversos capítols: 1. Zones d'ús de l'aragonès i el català, 2. Formació de l'aragonès i el català, 3. Primers textos medievals, 4. Guillem Nicolau, clergue de Maella, 5. El retrocés de l'aragonès i el català, 6. Les pastorades, 7. Els primers estudiosos, 8. A Renaxedura, 9. La transició i el moviment associatiu, 10. La literatura en aragonès i en català, 11. L'aragonès i el català, llengües protegides, 12. Situació sociolingüística de l'aragonès i el català a l'Aragó. 13. L'ensenyament de l'aragonès i el català a l'Aragó, i 14. La cultura en aragonès i en català a l'Aragó.

En definitiva, es tracta d'una iniciativa més que se suma a d'altres que durant els anys 2022-2023 s'han anat produint a l'Aragó amb la finalitat de normalitzar una situació tan bella, tan comuna, però sovint tan incompresa, com és la convivència de llengües.

Maria Teresa MORET OLIVER
Universitat de Saragossa

Segon congrés internacional de l'IRCVM: «Digitalitzar l'Edat Mitjana». Facultat de Geografia i Història i Facultat de Filologia i Comunicació (Universitat de Barcelona, 5-7 d'octubre de 2022). — El congrés internacional «Digitalitzar l'Edat Mitjana» ha estat el segon congrés internacional que ha organitzat l'Institut de Recerca en Cultures Medievals (IRCVM) de la Universitat de Barcelona. El primer havia tingut lloc el 2018 sota el títol «Escriure i llegir a l'Edat Mitjana», i aquest segon hauria hagut de celebrar-se el 2020, però es va canviar de data a causa de la pandèmia. L'ajornament permeté recuperar el format presencial, cosa que afavorí molt el contacte entre els investigadors, en les discussions de les comunicacions en els espais de debat al final de cada sessió, i al voltant del cafè de les pauses i en els moments dels àpats.

L'IRCVM reuneix la recerca de tots els investigadors que treballen en l'Edat mitjana a la Universitat de Barcelona: tant filòlegs com historiadors, arqueòlegs, historiadors de l'art, de la filosofia, etc. Sota el paraigua de l'institut es creen sinergies transversals entre les diferents línies i projectes de recerca. Aquest segon congrés internacional fou el resultat d'aquestes sinergies i reuní, al voltant d'un tema tan actual i amb tants reptes com el del món digital, la presentació i discussió d'una setantena de comunicacions emmarcades per cinc conferències plenàries i tres taules rodones.

La primera jornada se celebrà a la Facultat de Geografia i Història. La inauguració, a l'Aula Magna d'aquesta facultat, estigué presidida pel rector de la Universitat de Barcelona, Joan Guàrdia, els degans de les facultats implicades en l'organització, Javier Velaza, de la Facultat de Filologia i Comunicació, i Ricardo Piqueras, de la Facultat de Geografia i Història, i Meritxell Simó, directora de l'IRCVM.

La conferència inaugural del congrés anà a càrrec d'Ilaria Manzini, de la Time Machine Organization, que presentà aquest ambiciós projecte amb el títol «The Digital Cultural Heritage panorama today: a point of view from the Local Time Machine projects». Seguidament el congrés es desdoblà en dues sessions paral·leles de comunicacions, format en el qual continuaria en els dies següents. Les sessions s'organitzaren al voltant de diversos temes: en aquest primer dia, abans de la pausa de migdia, una sessió s'organitzà entorn del títol «GIS – Mapping» i l'altra sobre el tema «bases de dades». Per als lectors menys avesats a les humanitats digitals, indicarem que la sigla GIS correspon a «geographic information System», és a dir «sistema d'informació geogràfica» que permet visualitzar i analitzar dades que van acompanyades d'una localització geogràfica; tot i que s'utilitza més en la recerca en arqueologia, també pot tenir aplicacions a la recerca filològica. A la tarda, continuà encara una sessió entorn el tema «GIS – Mapping» i l'altra a l'entorn del